

Fundacja
**Odpowiedzialna
Polityka**

Fundacja Odpowiedzialna Polityka

Aleja Stanów Zjednoczonych 16/76
03-982 Warszawa

Warszawa, 2 kwietnia 2026 r.

Szanowny Pan Senator
Waldy Dzikowski
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Senatorze!

Jako organizacje społeczne i współautorzy opracowania *Równe i powszechne v. 2.0: społeczne propozycje zmian w prawie wyborczym*¹ chcielibyśmy wyrazić troskę o jakość i równość procesu wyborczego w zbliżających się wyborach parlamentarnych w 2027 r. W związku z podjęciem przez Wysoki Senat, m.in. w projekcie z druku senackiego 638, zadania zreformowania przepisów ustawy - Kodeks wyborczy, chcielibyśmy zwrócić uwagę Pana Senatora także na inne kwestie, które nie zostały zawarte w druku 638 kwestie, a których wprowadzenie, naszym zdaniem, zwiększyłoby integralność wyborów w Polsce.

Nasze propozycje bazują przede wszystkim na doświadczeniu administracji wyborczej, ekspertów i organizacji społecznych wyrażonym m.in. w propozycjach rozwiązań zawartych w publikacji *Równe i powszechne v. 2.0: społeczne propozycje zmian w prawie wyborczym* oraz w *Informacji Państwowej Komisji Wyborczej o realizacji przepisów Kodeksu wyborczego* z dnia 12 stycznia 2026 roku². Naszym zdaniem, proponowane zmiany można zrealizować w ramach inicjatywy ustawodawczej Wysokiego Senatu przed wyborami parlamentarnymi w 2027 r. oraz przy zachowaniu 6 miesięcy ciszy legislacyjnej. Podzieliliśmy je zgodnie z ich merytorycznym lub technicznym charakterem.

Finansowanie kampanii wyborczej, komitetów wyborczych i partii politycznych:

Zmiany merytoryczne:

W ostatniej dekadzie wprowadzono szereg zmian w Kodeksie wyborczym, które zmniejszyły przejrzystość i możliwość rzeczywistej kontroli finansowania partii politycznych i komitetów wyborczych, wbrew wartościom wyrażonym w Konstytucji RP, Kodeksie wyborczym, ustawie o partiach politycznych. Konieczne jest zatem rozważenie zmian, które wydają się niezbędne,

¹ Fundacja Odpowiedzialna Polityka, Fundacja im. Stefana Batorego, Fundacja Obserwatorium Demokracji Cyfrowej, Instytut Spraw Publicznych, Stowarzyszenie 61, *Równe i powszechne v. 2.0: społeczne propozycje zmian w prawie wyborczym*, ISBN 978-83-979314-1-1, 2025, (dostęp: 31.03.2026) https://odpowiedzialnapolityka.pl/sites/default/files/publikacje/rowne-i-powszechne_digital_2026-01-22-1.pdf

² Państwowa Komisja Wyborcza, *Informacja o realizacji przepisów Kodeksu wyborczego oraz propozycje ich zmiany*, ZPOW.502.1.2026, 2026, https://pkw.gov.pl/uploaded_files/1768328519_zpow50212026.pdf (dostęp: 31.03.2026)

zarówno z perspektywy jawności “finansowania polityki”, jak i potrzeby zapewnienia przeprowadzania wyborów zgodnie z zasadami, które powinny nimi rządzić. Naszym zdaniem najpilniejsze są poniższe zmiany:

1. Wprowadzenie wymogu uzyskania pisemnej zgody pełnomocnika wyborczego komitetu na prowadzenie agitacji, która wiąże się z ponoszeniem kosztów (art. 106 k. wyb). Poniesione koszty powinny zostać przez komitet rozliczone i wliczać się do ustawowych limitów wydatków na kampanię.³
2. Uznanie wprost indywidualnych działań kandydata za działania komitetu wyborczego.⁴
3. Konieczność zmiany definicji materiału wyborczego oraz wprowadzenie zobowiązania do oznaczania wszystkich materiałów wyborczych ze wskazaniem źródła ich finansowania, bez względu na źródło pochodzenia i sposób publikowania tych materiałów – zgodnie z obowiązującym *Rozporządzeniem w sprawie przejrzystości i targetowania reklamy politycznej (TTPA)*.
4. Zobowiązanie podmiotów prowadzących odpłatną kampanię referendalną do składania odrębnych sprawozdań finansowych z jej finansowania.
5. Przywrócenie/zaostrenie sankcji aby zapewnić skuteczne stosowanie ww. przepisów.⁵

Zmiany techniczne:

Na gruncie stanowisk doktryny oraz praktyki w zakresie kontroli finansowania komitetów wyborczych i partii politycznych pojawiły się wątpliwości, które należy wyeliminować w procesie legislacyjnym, by zachować spójność zasad finansowania tych podmiotów. W Kodeksie wyborczym w szczególności należałoby zmienić:

1. sposób podawania do publicznej wiadomości informacji o przyjętych i odrzuconych sprawozdaniach komitetów wyborczych (art. 146 k. wyb.); zamiast komunikatu publikowane powinny być po prostu postanowienia PKW w jej Biuletynie Informacji Publicznej;⁶
2. konsekwencje niezłożenia w terminie sprawozdania finansowego (art. 147 § 1 pkt 1 i 2 k. wyb.) – powinno zostać wskazane wprost, że w razie niezłożenia w terminie sprawozdania finansowego przez komitet wyborczy partii politycznej lub koalicyjny komitet wyborczy, partiom tworzącym te komitety wyborcze nie przysługuje prawo do dotacji uzyskane w wyborach, w związku z którymi nie złożył on sprawozdania finansowego, a prawo do subwencji, o której mowa jest w art. 28 ustawy o partiach politycznych, nie przysługuje jeżeli komitet nie złożył w terminie sprawozdania finansowego w związku z wyborami do Sejmu RP, w wyniku których prawo to uzyskał;

³ *Ibidem*, p. 12

⁴ *Ibidem*, p. 12

⁵ *Ibidem*, p. 13

⁶ *Ibidem*, p. 41

3. termin, od którego następuje pomniejszenie dotacji podmiotowej i subwencji (art. 148 § 1 i 2 k. wyb.) – powinien być określony podobnie do odpowiedniego przepisu ustawy o partiach politycznych (art. 38d);⁷
4. dotacja podmiotowa - niezbędne jest doprecyzowanie terminologii stosowanej w przepisach dotyczących dotacji podmiotowych w wyborach do Sejmu RP, Senatu RP i Parlamentu Europejskiego) (art. 150 § 3 i art. 151 § 3) poprzez wskazanie, że dotacja podmiotowa przysługuje wyłącznie do wysokości wydatków komitetu zgodnych z przepisami Kodeksu wyborczego.⁸

Prawa i obowiązki obserwatorów społecznych i mężów zaufania:

Organizacje społeczne delegujące obserwatorów wyborów regularnie wskazują na potrzeby zmian także w obrębie przepisów ich dotyczących, celem zwiększenia dostępności obserwacji społecznej i dalszego podnoszenia rangi społecznego nadzoru nad procesem wyborczym.

Zmiany merytoryczne:

1. przyznanie organizacjom społecznym prawa do delegowania obserwatorów do Państwowej Komisji Wyborczej (art. 103c § 1 k. wyb.);
2. przyznanie organizacjom delegującym obserwatorów społecznych (na równi z pełnomocnikami wyborczymi komitetów wyborczych) prawa do złożenia skargi na wytyczne i wyjaśnienia Państwowej Komisji Wyborczej (analogicznie do art. 161a § 1 k. wyb.)

Zmiany techniczne:

1. wprowadzenie możliwości wystawiania mężom zaufania i społecznym obserwatorom wyborów zaświadczeń w formie innej niż papierowa (art. 103a § 4 k. wyb.),
2. rezygnacja z aplikacji *Mąż Zaufania* oraz zgłaszania mężów zaufania i obserwatorów społecznych celem umożliwienia im przesłania zarejestrowanych prac komisji (m.in. art. 42 § 6a-6d, 103a § 2a-2b k. wyb.).

Mamy nadzieję, że powyższe propozycje spotkają się z Pańskim poparciem, staną się częścią prawa wyborczego i ostatecznie przyczynią się do ugruntowania uczciwych zasad procesu wyborczego.

Z wyrazami szacunku,

Zofia Lutkiewicz

⁷ *Ibidem*, p. 43

⁸ *Ibidem*, p. 46